

مجموعه سنون

اثر

جمعیت علمیه عثمانیه

اوجنچی سانه

نومرو ۲۹

جہاد الاول

استانبول

جمعیت علمیه عثمانیہ مطبعہ سندہ طبع اول نمشد

۱۲۸۱

(اوروپا دولتاریک احوال حاضر دسی)

مقدمه

اوروپا قطعہ سی سکسان سکزیک میریامترو (۱) مربع وسعت مندہ
 اولوب شرقا اورال طاغلری و بحر خزر و شمالا بحر منجمد و غربا بحر
 محیط غربی و جنوبا بحر سفید ایله محدود در و آسیا قطعہ جسیہ سنک
 برنج جزیرہ سی مثابہ سندہ در جنوب غربی سندہ واقع سن و نسان
 برونندن شمال شرقی سندہ بولسان قرہ نہری اغزینہ قدر اولان
 امتدادی بشیوز الی و شمال برونندن مابہ بان بروننہ قدر امتدادی
 اوچوز سکسان بش میریامترو اولوب آسیا قطعہ سندن خلیج
 قسطنطنینیہ و قلعة سلطانیہ و افریقا قطعہ سندن دخی یالکز سبتہ
 بوغازی ایله مفصلدر۔ همان کاملا منطقہ معتدلہ تحتندہ بولوب
 ازمنہ قدیمہ دہ اورمازلق و اراضی غیر محروثہ دن عبارت اولدیغی
 حالہ مجرد اہالیسنک ثمرہ اقدام و غیرتیلہ درت بیک سنہ ظرفندہ
 غایت منبت و معمور اولش و مقدملری حیوانات و حبشیہ نک مسکن
 و مأوا سی ایکن الیوم اوزرنده نیچہ ممالک و سیعہ و دول جسیہ
 تشکل ایشدر۔

اوروپا اہالیسی امر یقایی انمارایتدکلری مثلاً قطععات سائرہ دخی
 منشأ اولشلردر۔ ملل سائرہ کندو مملکتلری سواحلتدن مفارقت
 ایدہ مدکلری حالہ اوروپالوز رہبری علوم و صنایع ایله کرہ ارضک
 بر قطبندن دیگر قطبہ سیر و سفر ایتکندہ درل۔

(۱) بر میریامترو اون بیک مترو یعنی تقریباً یکی بحقی ساعتک مسافتہ در۔

میلادک بیک سکز یوز الی ایکی تاریخنده وقوعبولان تعداده نظراً اوروپاده ایکوزالتش یدی میلیون اهای اولوب قطعۀ مذکوره کرۀ ارضک اون ایکیده بر جزئی اولدیغی حالده نفوس موجوده سی بتون عالمده بولتان نفوسک برثلث دیمک اولدیغندن مقدار اراضیه نسبتله قطعات سائرهدن زیاده مسکوندر. بعض اسباب طبیعیہ و سیاسیه مبنی اوروپاده دخی نفوسک انقسام و انتشاری مساوات اوزره اولوب روسیه ممالکنک جهت شمالیه سنده واسوج ونوروجده و عموماً شرق و شمال طرفلرنده اهای موجوده اراضیه نسبتله قلیل اولوب حالبوکه غرب و جنوب و وسط طرفلرنده کلیتلودر.

اهالی مذکوره اقوام مختلفه دن عبارت اولوب السنۀ متنوعه تکلم ایدرلر. شویله که اولاً رومن ملتیری که بونلر روم و افلاقلو و رومان و ایتالیان و فرانسه و اسپانیول و پورتگیزلرن عبارتدر. ثانیاً سلت طائفه سیدر که بونلردن الان انکثرده موجود اولدیغی مثلاً ایتالیانک شمال طرفلرنده دخی بعض اقوام واریسه ده اورالک اهای اصلیه سیله امتزاج و اتحاد ایتشاردر. ثالثاً جرمن طائفه سیدر که المانیا و دانیمارقه و اسوج و نوروج و فنلنک و انکثره اهایستندن عبارتدر. رابعاً سلاوئردر که شرق طرفندن ورود و اوروپانک وسطنه قدر دخول ایله اشبو قطعۀ مال متمدنه سیله اسیا اقوام و حشیه سی ییئنده تمکن ایتشاردر. بونلرک الیوم ریغا کورفری سواحلنه طرد و تبعید قلنش اولان لت قومیه مناسب و مجانستری وارددر. خامساً ازبوجلردر که الیوم منقرض اولمش اولان ایلار یالورک بقیه سندن اوله رق و ندیک کورفری سواحلنده تمکن بولنشاردر. سابعاً اقوام ترکیه دن اولان عثمانلوردر که اسبادن اوروپایه هجرت ایتش اولان اقوامک الک

صکرہ کبسی اولوب اورادہ پک چوق ممالت و بلدان قتح و تسخیر
المشردر.

اقوام مذکورہ دن بشقہ فینوا و چود طائفہ لری اوروپا نک شمال و شمال
شرقی طرف لری نہ منشرا و منشرا ایسده بیک سنہ دنبرو کند چکہ مقدار لری
ازالوب الیوم بعضیلری طونہ اطرافندہ مجارلر ایله مخلوطاً ممکن
بولمشدر. اوروپادہ بر مقدار ارمنی دخی موجود اولوب بونلر ممالت
محروسہ شاهانہ دہ و روسیہ نک جنوب طرفندہ واقع ازاق دکرینہ
منصب اولان دون نہری سواحلندہ و اوستریا ملحقا تندن ترانسوانیادہ
ممکندرلر. مالطہ دہ عربلر و نوروج و اسلانہ اطہسی مستشا
اولتی اوزرہ اوروپا نک ہر طرفندہ یہودیہ و دیگر بعض اقوام وار
ایسده قلت عدد لری جہتیلہ اہمیتلری یوقدر.

اوروپا قطعہ سندہ الی اوج لسان سویلر الشمس قوم ممکن اولوب
بونلر حال حاضرہ نظراً حسب الجنسہ رومن و جرمن و سلاو
اولہ رق اوج قسمہ منقسم اولدیغی مثالو رومنلر قتولک و جرمنلر
پروتستان و سلاو روم آییندہ بولند قلرندن مذہبچہ دخی اوج قسمہ
منقسمدرلر. قطار و کورفرزندن بدأ ایله صاۃ و طورلہ نہر لری وسطندن
و دونہ نہرینک اشاغی طرفلرندن و پیوس و سایما کولارندن تا بحی
سفیدہ قدر بر خط فرض اولنسہ اشبو خطک شرق طرفی اہالہسی
کا ملا روم آییندہ اولوب فقط جنوب طرفی اہالہسی مسلماندرلر
و خط مزبورک غرب طرفی اہالہسی قتولک و پروتستان مذہبندہ
بولند قلرندن اشبو مذہب اربابینک دخی تقریبی ضمنندہ سائف الذکر
دون نہرینک جہت سفلا سندن بدأ ایله ینہ مان نہرینک طرف
سفلا سندن و پرہ چل و پنج نہرلرینک اغزندن و اودر نہرینک جہت

علیا سندن ومن نهرينك يوقاروسندن ورين نهرينك اشاغبستدن
واسقو نهرينك اغزندن و پادقاله بوغازندن اوسن جورج بوغازندن
واسلانده اطه سنك غرب طرفدن بر خط مستقيم كشيده اولنسه
اشبو خطك شمال طرفي يعنى اسقانديناويه ايله المانياك شمال طرفلري
اهالبسي پروتستان اولوب جنوب طرفلري اهابسي قتولك مذهبنده درلر
اوروپا قطعه سنده سائر ملل مختلفه دن دخي اهالي وار ايسه ده
عددلى قليلدر. اوروپا سكا تنك بش ميليوني اهل اسلام و يوز
اوتوز ميليوني قتولك و التمش بش ميليوني شرقى كلېساسى آيينده
والتمش ميليوني پروتستان مذهبنده اولوب اوج ميليوني دخي يهودى
و بر ميليوني بترستدر.

اوروپا نك هيئت حاضره سى بر طاقم انقلاباتك نتيجه سى اولغله
صده قبل الشروع بو باده بعض مقدماتك بسط و بيانى مناسب
كورلمشدر.

قدماى يونان علوم و فنونده تحصيل مهارت و اول تاريخلرده اسفار
بعيده بحريه ايله مالوف بولتان فنيكه لور ايله رقابت ايدرك بحر سفيد
سواحلنك هر طرفه انتشار و تاريخ ميلاددن دريوز سنه مقدم كسب
كمال سطوت و اقتدار ايلشلا ايسه ده اسكندر رومينك ظهورنده
استقلال رينى غايب ايتديلر. صاحب خروج مشارايله ميلاددن اوج
يوز اوتوز التى سنه مقدم ماكدونيه صندالى حكومته قعودايدوب
مدت حكومتى اولان اون اوج سنه ظرفنده اوروپا قطعه سنك جنوب
شرقى طرفلرينى و هندستانه قدر كيدرل پك چوق ممالك و بلدانى
و خطه مصرية نى ضبط و استيلا ايدرك بر دولت جسيمه تشكيل
واسكندريه شهرينى تاسيس ايلدى و فاتنه نصكره ممالكى امرى

عسکر یہ سی پیشہ تقسیم اولہرق مضحیل اولدی .
 بر طرفدن دخی رومالور ایتالیا دہ کتدیکہ کسب شوکت و اقتدار
 وقار طاجہ لولہ غلبہ ایتدی لر و اوروپا تک جنوب طرفلرینی و افریقانک
 بعض محللرینی ضبط و تسخیر و میلاد عیسا دن ارتوز سنہ مقدم
 روما ایمپراطور لئنک دائرہ حکومتی ونڈیک کورفرندن فرات نہرینہ
 ورین و طونہ نہر لرندن افریقا چوللرینہ قدر توسیع ایلدی لر . بو
 خللادہ جرمانیا اہالیسی روما ممالکنہ تسلط و تاریخ میلادک اوچوز
 یتش تاریخندہ ہون طائفہ سی دخی اسیادن هجوم ایدرک اوروپادہ
 بر طاقم شورش و انقلاباتی داعی اولسلردر . بونلر طونہ نہرینہ قدر
 اوکلرینہ کلان ممالکی استیلا ایدوب رئیسری اولان آیللا توسیع
 دائرہ حکومت ایتک اوزرہ درتیوز الی ایکی تاریخندہ اقوام سائرہ
 ایلہ متفقاً فرانسیہ دخیول ایلش ایسده رومالور بونلری اورادن
 طرد ایتسیلہ ایتالیا اوزرینہ کلہرک غصب و غارتہ ایتدار ایلدی لر .
 ایتالیا اہالیسندن یک چوق کسان بونلرک مظالم و تعدیاتندن اجتنابا
 ونڈیک کورفرندہ واقع اطہارہ ہجرت و درتیوز الی ایکی تاریخندہ
 ونڈیک شہرینی بنسا ایلہ اورادہ بر دولت تشکیل ایلدی لر . مومی ایلہ
 آیلانک وفاتندن صکرہ اولادی میانہ سندہ اختلاف ظہورینہ
 و رومالورک و قوطلرک ہونارہ غلبہ سی وقوعنہ مبنی ہون حکومتی
 منقرض اولہرق قوم مذکور تکرار اسبایہ رجعت ایتدی . روما
 دولتی بیک ایکوز بکرمی سکر سنہ مدت پایدار اولدقدن صکرہ
 اقوام وحشیہ شمالیہک ظہوریلہ منقرض اولدی . میلادک درتیوز
 یتش الی تاریخندہ هرل وروجین طائفہ لرینک رئیسری بولسان
 (اوداقر) غرب ایمپراطور لئنی میدانن قالسیدروب حالبو کہ مقرر

حکومتی استانبول بولسان شرق امپراطورلخی بیک سنه ده پایداز اولدی . غرب امپراطورلخی برینه جرمانیا حکومتی تأسس ایدوب انتخی قرنیه زیاده سیله کسب جسامت ایلدی . تاریخ مذکورده صکره ایتالیا قطعه سنده دخی بر دولت تشکیل ایدرک طونه نهرینه قدر ممتد اولدی . بو ائشاده ویسقوطلر دخی اسپانیاده بر دولت تشکیل ایدوب بتون اسپانیا ممالکنی دائره اتحادیه ادخال ایتدیلر .

بعده قطعه مذکورده ک شمال طرفنده سوئو قراللیخی و بعضی محالرنده دخی فرائق و بورغینون و افریقا قطعه سنده و اندال حکومتلری تشکیل ایلدی . بوخلالده اوروپا ک غرب طرفلرنده متمکن اقوام ییشنده واقع اولان شورش و اختلال متدفع اولوب اوروپا ده امن و اساسیش تقرر ایتکه یوز طوندی . مع مافیه شرق طرفنده اقوام و حشیه ک تسلطی دوام ایدوب اول طرفدن سلاور المانیاتک وسطنه قدر دخول و فینو اطائفه سی دخی شمال طرفدن ظهور ایلدی .

عربلر افریقا قطعه سنک خطه مصریه دن بحر محیط غربیه قدر ممتد اولان ممالکنی ضبط و تسخیر ایتد کدن صکره اوروپا ساحلنده واقع اسپانیا ممالکنه دخی کوز دیکه رک اول ائشاده قطعه مذکورده سرزده ظهور اولان اختلالدن و بعضی تاریخلرک روایتنه کوره سبته شهری محافظی بولسان قونت جولیانوسک معاونشدن استفاده ایدرک عربلر اسپانیا یه پای اندار تجمعا وز اولوب بش سنه ظرفنده قطعه مذکورده ی همان کا ملا قتح و تسخیر ایله سک یوز سنه اوراده تمکن ایلدیلر

اقوام و حشیه شمالیه روما ممالکنه ایصال خساردن خالی اولوب بالخصوص بریطانیا اظهارینک مرکز حکومتیه بعدیتی جمعیتیه

اقوام مذکورہ تسلطندن محافظہ سی امر دشوار اولمغلہ جزایر مذکورہ ذہ بولنان روما عسکری نہایت مقاومتدن قطع امید ایدرک چکلش اولمیریلہ بریطانیانک اہالی قدیعیہ سی اولان بریطونلر دفع صائل ضمنندہ انکل و ساقسون قوملرندن استمداد ایلندیلر۔ اشبوایکی قوم هولشتاینندن خروج والب و رین نہرلرندن عبور ایلہ انکلترہ یہ کلدرک متغلبین اجانبی طرد و ابعاد ایدوب فقط اشبو خدمتلرینہ مکافاۃ مملکتی کندیولی قبضہ تصرفلرینہ الہرق یدی کوچک حکومتہ تقسیم ایتدیلر و اشبو حکومات سبعة متحد اولوب امور مہملہ لری بر مجلس عمومیہ تذکر و رؤیت اولتور ایدی۔ بونلرندن سکس قرانی اغبرت سکن یونیفرمی یدی تارینخندہ حکومات مذکورہ یی برلشدیرہرک بر قراللق ہیئنندہ افراغ ایتدی۔ ایشستہ اولوقتدنبرو انکل قومہ منسوباً انکل طیراغی معناسنہ اولہرق انکلترہ اطلاق اولندی۔

شازار خانلغی و ولغہ نہرندن طورلہ نہرینہ قدر ممتد اولوب بونلرک حکمدارلری روما ایمپراطورلری ایلہ حسن وفاق اوزرہ بولتورلر ایدی و مقرر حکومتی و ولغہ نہری ساحلندہ کائن ہشترخان شہری ایدی۔ حکومت مذکورہ نک ممالکی طقوزنجی قرنندہ باقی نہرندن طورلہ نہریلہ بوغریہ و بحر خزر و بحر سیاہدن و چرکستانک جنوب طرفلرندن و ولغہ نہرینہ و دونج نہرینک اغزلرینہ و اورادن کیف و اوفویہ قدر ممتد ایدی و چرکستانک جہت جنوبیہ سندن ممالک اسلامیہ ایلہ محدود ایدی۔ روسیہ ممالکک جنوب طرفلرندہ ولہستانک بعض طرفلرندہ الیوم موجود بولنان قنایم نام قبیلہلر ذکر اولنان قومک دین موسویہ تبعیت ایتش اولنلرندندر۔

مجارلر بلغارلری ممتکن اولدقلری طونه سواحلندن طرد و تبعید
ایتدیلر و اوار و سلاورک و قرقیولان تجاوزاتی ملابسده سیله برقاچ
دفعه شرق ایمپراطورلغینک حدودی تغیر و تاریخ میلادک بیک
سنه سنده اوروپاچه دهها برطاقم انقلابات ظهوره کلوب بعض
دولتلرک هیئت و حالری بالکلیه تبدل ایتدی . اسپانیا قطعه سنده
حکومت اسلامییه باقی اولدیغی حالده لئون و قستل قرالقلری کسب
اقتدار ایتدی و اوروپا تک شمال طرفنده نوروج قرالغی شکل ایدوب
حکومتی بحر ایضه قدر متمد اولدی و سازار خانلغی منقرض اولوب
یرینه لادوغه کولندن قوقاسیایه قدر متمد اولق اوزره روسیه دولتی
تشکل ایتدی شویله که میلادک سکز یوز التمش ایکی تاریخسنده
نورمانلر بحر بالطق سواحلنی ضبط ایدرک کفه شهری مقرر حکومت
اولق اوزره وارغ نامیله روسیه دولتی تأسیس ایتدیلر . بونلرک رئیسلری
بولنان روریک و اخلافی دائره حکومتارینی بحر ایضدن بحر سیاهه
قدر توسیع ایدرک شرق ایمپراطورلرینه دهشت انداز اولدیلر .
اول ائنده پاپا بولنان یدنجی غریغوار حکومت جسمانیه سنه تقویت
و یروب مشار الیهک اخلافی ممالک شرقیه ده کون بکون کسب سطوت
و اقتدار ایدن دولت اسلامییه تک مطلع نظرلری اولان استانبولی
فتح و تسخیر ایتد کدنصرکه اوروپا قطعه سنی ضمیمه ممالک اسلامییه
ایملرندن خوف ایدرک قدس شریفک تخلیصی بهانه سیله اوروپا
حکمداراننی چند دفعه محاربات دینیهیه تشویق ایتدیلر و بمحاربات
دینیه تک برنجیسی میلادک بیک طقسان بش تاریخسنده وقوعبولدی .
یدی دفعه بویولده آتش حرب و قتل اشتعال و اماکن مقدسه
چند دفعه یادی خرسسیانه اتقصال ایتد کدن صکره بیک ایکویز

طقسان بر تاريخنده خريستيانلرك زير تصرفنده بولسان طرابلس
وعكاسلاطين مصريه حكومتنه التحاق ايلدى. برنجى وارنجى
محاربه لده محال مقدسه نك محافظه سيچون ترتيب قلمش اولان
رهبان عسكرى اولاقبريس جزيره سنه التجا وبعده جزيره
مذكوره نك دولت عليه انتفائنده المانيايه هجرت ايتديلر.

محاربات مذكوره ائشاننده بعض دولتر منقرض اولوب بشقه لرى
تأسس ايلشدر. ميلادك ييك يوز اوتوز طقوز تاريخنده (سوئو)
طائفه سي (لوسيتانيه) تسميه اولنان اسپانيا ايالتنى رومالوزدن اخذ
ايدوب قوطلردنخى بونى قوم مذكور يندن نزع ايدرك اوچيوز سنه
مقدارى زير تصرفلرنده قالدقدن صكره عر بلر قتح وتسخير ايتديلر.
لئون وقستل قرالى بولسان النجى الفونس عر بلرك دفع صائلى
ايچون فرانسه قرالى برنجى فليپدن استمداد ايتمكك فرانسه قرالى
خاندانندن برنجى روبرك حفيدى هنرى وريمون اسپانيا قرانده
معاونت ايدوب اولدخى مومى اليهمانك هر برينه بر كرمه سنى تزويج
وهزينك پورتو شهرندن غناطديه قدر استخلاص ايدهجكى ممالكى
كندوسنه تملك ايلدى. مومى اليه هنرى عر بلرايله التى دفعه وقوع بولان
محارباته غلبه ايدرك قبضه تصرفنه كچورمش اولديغى ممالكه
پورتكيز يعنى كوچك ليان تسميه ايلشدر. مشار اليهك اوغلى الفونس
بو بابه كندوسندن زياده كسب شهرت ايلديكندن على العموم پورتكيز
دولتنك برنجى قرالغى الفونسه عز واولور. بو ائشاده اراغون ايله
قستل حكومتلى عر بلرك اسپانيادان اخراجيله اشتغال ايدوب
سيچايا حكومتى بر اطه دن عبارت ايكن ايتاليا قطعه سنه قدر متمد

اولدی . فرانسه ایسه مدت مدیده انکلتراهک خراجگذاری مشابه سنده
بولندی . قدیم بورغونیا قرالغی المانیا دولت ایمپراطوریه سنده التحاق
ودولت مشارالیه اهورهشتافن خاندانک هنگام حکومتده ذروه اقتداره
ارتقا ایلدی . اسوج دولتک حکومتی فینلانده ایالتنه و مجار قرالغی
دخی ونیدیک کورفری ساحلنه قدر ممتد اولدی . ونیدیک و جنوه
جمهوری بحر سفیده زیاده کسب اقتدار ایدوب لهستان دخی
تحصیل استقلال ایلدی . بالقان ایله طونه نهری بیننده بر ایمپراطورلق
تشکل ایتدی . روسیه دولتی بر قاج حکومته منقسم اوله رق مغولارک
وقوعبولان تجاوزاتلرینه ممانعت ایده مدی .

المانیا ایمپراطوری شارلمانیا ممالکنی آسیادن هجوم ایدن اقوام وحشیه تک
تسلط لرندن لاجل المحافظه میلادک سکز یوز تاریخنده طونه نهرینه
منصب اولان اتس نهری تک اشاغی طرفلرنده سرحد شرقی معناسنه
اولان اوستریا استمه بر ایالت تشکل ایدوب اورایه باویه رادن اهالی
نقل و اسکان ایله اداره سنی مارغراف عنوانیله بر ذاته حواله ایلدی .
بعده اشبو ایالتنه بعضی یزل دها ضم و الحاق اولندقدن صکره بیک
ایکیوز سکسان ایکی تاریخنده امر اداره سی اوستریا ایمپراطورینک
منسوب بولندیغی هابسبورغ خانداننه انتقال ایتمکله خاندان مشار
ایله حکومت منظمیه دها بر طاق ممالک ضم و علاوه ایتدکدن
بشقه بیک درتیوز اوتوز سکز تاریخنده المانیا تحت ایمپراطورینه
قعود و بیک بشیوز یکر می الی و یکر می یدی تاریخنده بوهمیا و مجارستان
قرالتلرینی دخی ضمیمه ممالکی ایدرک دول معظمه صره سنده
داخل اولدی .

بو خلایده پاپارک انکسار نفوذری و فرانسه ایله انکلتزه بیننده

محاربات عظیمہ وقوعی و دایم ارقہ و اسوج و نوروج درلترينك اتحادلری و لهستانك كسب نفوذ و اقتدار ایتسی كبی بر طاقم وقوعات تكون ایتسدر.

پورتیگزایله اسپانیولا بالاتفاق عربلری اسپانیا الكاستدن طرد و اخراج ایدرك بو وجهله افتاب دین محمدی افق مغرب زمینده مشرف غروب اولمش ایسهده بیک درتیوز الی اوج تاریخنسده عثمانلور شرق ایمپراطورلغنی خریطه عالمدن انحما ایتلریله مطلع شرفدن شععه باش بروز اولمشدر.

(محمد شوقی)

(بقیه سی صکره)

از خلفای اوطه ترجمه باب عالی

(خلاصه پولیتقیه)

دایم ارقه محاربه سنه بر نهایت ویرمك اوزره دول محاربه مرخصلرندن مرکب اوله رق ایکی اوج ماهدنبرو و یانه ده کشاد اولتان مجلس مکالمه مذاکراتی دایم ارقه لر طرفندن کوستریلان بعض مشکلاته مبنی غزته لك روایتنه کوره ختامی تقرب ایلش وعهد قریبده مصالحه قطعه عقد اولنه جغنی مجزوم بولمشدر.

بکن شهر ایلواك اوزن بشنده فرانسه و ایتالیا دولتری بیننده عقد اولتان بر عهد نامه ده فرانسه دولتی مدت مدیده دنبرو روماده بولتان عسکرینی ایکی سنه به قدر اورادن قالدیرمی و اوستریا دولتی طرفندن ایتالیا دولتی ممالکده برکونه تسلط و تجاوز و قوعبولور ایسه دولت مشارالیه